BERTOLT BRECHT

sofokles'in antigone'si

ÇEVİREN: AHMET CEMAL İKİNCİ BASKI

YAPI KREDİ YAYINLARI

Bertolt Brecht • (1898-1956) Yüzyılımızın en büyük tiyatro adamlarından. Liseden sonra bir süre tıp öğrenimi gördü. Genç yaşlarından başlayarak, kendini tümüyle edebiyata ve tiyatroya verdi. İlk oyunu *Baal*'i 1918 yılında kaleme aldı. Berlin'e yerleştikten sonra, dramaturg olarak ünlü tiyatro yönetmeni Max Reinhardt'ın yanında çalıştı. Dışavurumcu akım doğrultusunda yazdığı ilk dönem oyunlarının ardından, kendi epik tiyatro anlayışını kurama dönüştürmeye başladı. Yeni dramaturji anlayışının oluşmasında, bir süre birlikte çalıştığı Erwin Piscator'un etkisi de büyük oldu. II. Dünya Savaşı'nın ardından Doğu Berlin'e yerleştikten sonra kurduğu *Berliner Ensemble* adlı tiyatro topluluğuyla dünya çapında üne kavuştu. Oyunlarının dışında şiirler, öyküler, romanlar ve kuramsal yazılar da kaleme aldı.
Galileo Galilei'nin Yaşamı (Çev. Adalet Cimcoz), *Kafkas Tebeşir Dairesi* (Çev. Can Yücel), *Cesaret Ana ve Çocukları* (Çev. Can Yücel), *Tiyatro İçin Küçük Organon* (Çev. Ahmet Cemal), *Yuvarlak Kafalar ve Sivri Kafalar* (Çev. Can Yücel), *Üç Kuruşluk Opera* (Çev. Sevgi Soysal), *Me-Ti'nin Özdeyişler Kitabı* (Çev. Ahmet Cemal), önemli eserleri arasındadır.

BERTOLT BRECHT

SOFOKLES'İN ANTİGONE'Sİ

ÇEVİREN:
AHMET CEMAL

YKY

Şiir - 7
ISBN 975-363-250-9

Sofokles'in Antigone'si / Bertolt Brecht
Özgün Adı: Die Antigone von Sophokles
Çeviren: Ahmet Cemal

© Yapı Kredi Yayınları Ltd. Şti., 1993
Türkçe çevirinin tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. Baskı Kasım 1993
2. Baskı İstanbul, Mayıs 1994

İstiklal Caddesi, No: 285-287 Kat: 5 B Blok
Beyoğlu 80050 İstanbul
Telefon: (212) 293 08 24 Faks: (212) 293 07 23

Kapak ve Sayfa Düzeni: Mehmet Ulusel
Ofset Hazırlık: Nahide Dikel
Düzelti: Mustafa Irgat
Baskı: Altan Matbaacılık Ltd. Şti.

ANTİGONE

Çık zamanın bulutlarından
Ve yürü bir zaman, önümüzde
Sen ey dost, kendinden emin
İnsanların, korkunçlara
Korku salan o hafif
Adımlarıyla.

Biliyorum, nasıl
Korktuğunu ölümden, ama
Onursuz bir yaşamdı, seni
Daha da korkutan.

Ve uzlaşmadın iktidardakilerle,
El uzatmadın karışıklık peşinde
Koşanlara, ne de unuttun ayıpları,
Bırakmadın otlar bitsin
Kötülüklerin üstünde.
Selam sana!

Bertolt Brecht, 1948

BRECHT'İN ANTİGONE'Sİ...

Klasik eserlerin yazılışlarından yüzyıllar sonra uyarlamalara konu olmaları, dünya edebiyatında sıkça rastlanan bir durumdur. *Goethe*'nin *Euripides*'ten yaptığı *Iphigenie* uyarlaması, *Molière*'in *Amphitryon*'unun *Kleist* tarafından gerçekleştirilen uyarlaması, *Brecht*'in *Shakespeare*'den *Coriolanus, Anna Seghers*'den *Jeanne d'Arch, Molière*'den *Don Juan* ve nihayet *Sophokles*'den yaptığı *Antigone* uyarlamaları, bu çalışmaların bazı örnekleridir.

Sophokles'in *Antigone*'si, 16. yüzyıldan başlayarak pek çok yazara esin kaynağı olmuş, hem bağımsız eserlerde, hem de çeşitli uyarlamalarda işlenmiştir. *Antigone*'nin modern edebiyat üzerindeki etkisi de çok yoğun olmuş, yapıdaki bütünlük ve trajik karşıtlıkların belirliliği, 19. yüzyıl estetiğinde bu eserin tragedya türünün prototipi sayılmasına yol açmıştır. *Hegel, Antigone*'de trajik öğeye ilişkin kendi estetik görüşlerinin doğruluğunun kanıtını bulmuştur. Bu arada yorumlarda da farklılık olmuş, örneğin *Hegel*, eserdeki karakterler arasındaki çatışkıyı, devlet ile aile arasında bir çatışkı olarak ele alırken, *Jean Anouilh*, 1942 yılında kaleme aldığı kendi *Antigone*'sinde, tanrılardan arındırılmış bir dünyada, eylemlerinin tek yasasını yaşam karşısındaki kişisel tutumlarından türeten iki insanı işlemiş, yaşamı evetleyen bir *Kreon* ile yaşamı olumsuzlayan bir *Antigone* arasındaki çekişmeyi tragedya temeline oturtmuştur.

Sophokles'in büyük bir olasılıkla ilk kez İ.Ö. 442 yılında Atina'da sahnelenen *Antigone*'sinin konusu özetle şöyledir: Thebai kralı Kreon, anavatanına karşı düşmanlarla birleşmiş olan Polyneikes'in cesedinin gömülmesini yasaklamıştır. Ölenin iki kızkardeşinden İsmene, bu emri bir tür kader sayıp boyun eğerken, Antigone, hümanist bir tutumla ve "yazılı olmayan yasalara" atıfta bulunarak bu emre karşı çıkar ve kardeşinin cesedini gizlice gömer. Bu noktadan sonra tragedyanın odak noktasını, Kreon ile Antigone'nin kendi tutumlarını savunmaları oluşturur. Kreon, Antigone'nin ölüm cezasına çarptırılmasında direnir; ancak katı tutumu nedeniyle sonuçta kendi oğlunu, dahası Thebai'yi de yitirir.

Sophokles'in *Antigone* tragedyası, antik çağın en yetkin düzeydeki politik tiyatro örneklerinden biridir. *Brecht*'in uyarlaması okunurken bu noktanın gözönünde tutulması, önemlidir. *Sophokles*, Kral Kreon'un Polyneikes'in cesedinin gömülmesini yasaklamasını, *iktidarın kötüye kullanılması* olarak yorumlamış, iktidarın karşında insanlık onurunu savunmayı amaçlamıştır. Eski Yunanlıların inançlarına göre gömülmeyip, açıkta çürümeye bırakılan, kuşlara ve köpeklere yem olması öngörülen ceset, ölen açısından büyük bir ayıp ve lekelenme (*Miasma*) sayılırdı; bu nedenle ölen kim olursa olsun, cesedini böyle bir kadere yargılı kılmak, iktidarın kötüye kullanılmasıyla eşanlamlı görülürdü. Bu bağlamda olmak üzere, siyasal gücün sınırlarının, ancak ölümün başladığı noktaya kadar uzanabileceği, ondan öteye geçemeyeceği görüşü, *Sophokles*'in tragedyasında, *Antigone*'nin ağzından çok açık biçimde dile getirilmiştir.

Bertolt Brecht, 1947 yılında kendi Antigone uyarlamasını kaleme alırken, kendi deyişiyle "2500 yıllık bu şiirin" Alman şairi *Friedrich Hölderlin* tarafından 1803 yılında yapılan Almanca çevirisinden yararlanmıştır; zaten *Brecht*'in çalışmasına verdiği ad, *Sophokles'in Antigone'sinin Hölderlin çevirisine dayanılarak sahneye uyarlanmış biçimi*'dir. (*Die Antigone des Sophokles nach der Hölderlinschen Übersetzung für die Bühne bearbeitet*). *Brecht*, tragedyayı yeniden kaleme alırken şiirsel yapıyı geniş ölçüde korumuş, başına 1945 Almanyası'nda geçen ve tragedyanın içinde yaşanılan dö-

nemle ilintisini sağlayan kısa bir önoyun eklemiştir. Yeniden kaleme aldığı bölümlerle ise, antik çağın insanoğlunun kaderin karşısında bütünüyle güçsüz olduğu görüşünün yerine, "İnsanoğlunun kaderi yine doğrudan insanoğludur" görüşünü savunmayı öngörmüştür.

Türkçe çeviriyi gerçekleştirirken, kendimce bir ilke saptadıktan sonra işe koyuldum. Bu ilke, "Brecht'in uyarlamayı yaparken kendine tanıdığı özgürlüğü çeviriye de uygulamak" diye tanımlanabilir. *Brecht*, uyarlama sırasında yeni bir metin kurarken, kimi yerlerde çok belirgin olmak üzere, *Hölderlin*'in şiirselliğini -en azından satır aralarında- yansıtmayı amaçlamıştır. Bu amacı ben de Türkçe çeviride gerçekleştirmeye çalıştım

Değerli tiyatro sanatçısı, sevgili dostum *Zeliha Berksoy*'un önerisi olmasaydı, böyle bir çalışmayı hiç kuşkusuz gerçekleştirmeyecektim. Bu nedenle, *Brecht*'in *Antigone*'sinin çevirisini *Zeliha Berksoy*'a bir armağan olarak sunmakla, kendisine olan teşekkür borcumu biraz olsun yerine getirebilmiş olmayı umuyorum.

Ahmet Cemal

ÖNOYUN

Berlin. 1945 Nisanı.
İki kızkardeş sığınaktan evlerine dönerler.

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Birlikte çıkıp geldiğimizde sığınaktan,
Üstelik evi de bıraktığımız gibi bulduğumuzda
Karşıdaki alevlerle daha da aydınlık, sabahtan,
İlk kızkardeşim oldu anlayan, birşeylerin döndüğünü.

İKİNCİ KIZKARDEŞ
Söyle kardeşim, neden açık durmakta kapımız?

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Alevlerin soluğudur onu böyle iten, acımasız.

İKİNCİ KIZKARDEŞ
Söyle kardeşim, bu tozdaki izleri bırakan kimdir?

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Önemli değil, yukarı koşan biridir.

İKİNCİ KIZKARDEŞ
Söyle kardeşim, bu çuval da nedir böyle, köşede?

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Şükret bir çuvalın geldiğine, çuvalla çalınacak yerde.

İKİNCİ KIZKARDEŞ
Bak kardeşim, bütün bir topak domuz yağı ve bir somun ekmek!

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
O halde korkacak bir şey yok demek.

İKİNCİ KIZKARDEŞ
Söyle kardeşim, kim gelmiş buraya?

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Nereden bilirim ben?
Belki de kursağımıza bir lokma girsin isteyen biriydi gelen.

İKİNCİ KIZKARDEŞ
Oysa ben biliyorum! Ah, biz imansızlar! Ne talihliyiz!
Düşünsene kardeşim, bu dönmüş olan, erkek kardeşimiz!

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Ve sarıldık birbirimize, içimiz neşe dolu.
Çünkü kardeşimiz savaştaydı ve iyiydi durumu.
Kesip domuz yağından, attık ekmekle ağzımıza,
Kardeşimizden bayram armağanları kursaklarımıza.

İKİNCİ KIZKARDEŞ
Sen daha çok ye, canını çıkarıyorlar fabrikada.

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Asıl senin canın çıkmakta.

İKİNCİ KIZKARDEŞ
Ben kolay dayanıyorum, daha kalın kes!

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Diretme bana.

İKİNCİ KIZKARDEŞ
Nasıl gelebildi, kim bilir!

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Birliğiyle gelmiştir.

İKİNCİ KIZKARDEŞ
Acaba
Şimdi nerededir?

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Neredeyse savaş, orada.

İKİNCİ KIZKARDEŞ
Tanrı acısın ona.

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Ama savaş sesleri yankılanmamıştı.

İKİNCİ KIZKARDEŞ
Sormam hataydı.

BİRİNCİ KIZKARDEŞ

Seni korkutmak değildi niyetim.
Ve öyle sessiz otururken, kapının öte yanından
Bir ses geldi kulağımıza, kanımızı donduran.

Dışardan bir bağırtı duyulur.

İKİNCİ KIZKARDEŞ

Biri bağırıyor, gidip bakalım dışarıya.

BİRİNCİ KIZKARDEŞ

Otur oturduğun yerde, bakarlar bakınana.
Ve böylece kaldık yerimizde, kapadık gözlerimizi,
Görmedik dışarda olup bitenleri.
Ama yemek yemeyi de kestik ve bakmadık
Artık birbirimize, kalktık
İşe gitmek için, her sabahki gibi
Kızkardeşim tabakları topladı, benim de aklıma geldi,
Götürdüm kardeşimin torbasını yüklüğe
Eski eşyalarının durduğu yere.
Ve orada, bir an sandım kalbim duracak,
Asılıydı asker ceketi, ancak onun olacak.
Kardeşim, o artık değil savaşta,
Kaçıp gitmiş uzaklara.
Ama savaşta değil artık.

İKİNCİ KIZKARDEŞ

Başkaları hâlâ savaşta, ama o değil.

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Alıp ölüme yollamışlardı.

İKİNCİ KIZKARDEŞ
Ama onları aldatıp kurtardı paçayı.

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Çünkü küçük bir delik vardı...

İKİNCİ KIZKARDEŞ
... ve herhalde oradan sıvıştı.

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Artık savaşta değil.

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Ve güldük, içimiz neşe dolu,
Çünkü savaştan çıkmıştı kardeşimiz ve iyiydi durumu.
Ve biz öyle dururken daha orada,
Bir ses geldi kanımızı donduran, kulağımıza.

Dışardan bir bağırtı duyulur.

İKİNCİ KIZKARDEŞ
Kardeşim, kim bağırıyor böyle kapımızda?

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Yine keyiflerince acı çektiriyorlar insanlara.

İKİNCİ KIZKARDEŞ

Kardeşim, gidip bakalım mı dışarıya?

BİRİNCİ KIZKARDEŞ

Kal olduğun yerde, bakarlar bakınana.
Böylece bekledik bir süre, kapadık gözlerimizi
Görmedik dışarda olup bitenleri.
Artık işe gitmeliydik ve
Ben oldum gören, ne ise kapı önünde.
Kardeşim, kardeşim, çıkma sakın,
Kardeşimizdir evin önündeki.
Ama ne yazık ki kurtulamamış savaştan.
Bir kasap çengeline asılı boğazından.
Gelgelelim çıktı kızkardeşim dışarı
Ve bastı ta derinden çığlığı.

İKİNCİ KIZKARDEŞ

Bak, kızkardeşim, asmışlar kardeşimi
O yüzden çığlıklarla çağırmış bizi.
Ver çabuk, bıçağı bana ver de
İpini keseyim, asılı durmasın orada öyle.
İndireyim vücudunu aşağı
Ve ovarak döndüreyim hayata.

BİRİNCİ KIZKARDEŞ

Kardeşim, bırak bıçağı yerli yerinde
Artık döndüremezsin onu geriye.
Görürlerse eğer bizi onunla
Bizim de aynı şey gelir başımıza.

İKİNCİ KIZKARDEŞ
Bırak beni, zaten koşamamıştım yardımına
Onu kapımızın önünde astıklarında.

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Ve kızkardeşim çıkmak istediğinde kapıdan
Bir SS belirdi dışardan.

İçeri bir SS subayı girer.

SS SUBAYI
O dışarda, siz de buradasınız, öyle mi?
Sizin kapınızdan çıkmıştı değil mi ki
Haklı olurum düşündüğümde ben de,
Bu haini tanıdığınıza hükmetmekte.

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
Bakın bayım, yargılamaya kalkmayın bizi
Çünkü biz tanımıyoruz o sözünü ettiğinizi.

SS SUBAYI
Bu ne istiyor elinde bıçakla, o halde?

BİRİNCİ KIZKARDEŞ
O zaman baktım kızkardeşime.
Kendi içinde ölümün acısıyla
Gidecek miydi kardeşimizi kurtarmaya?
Oysa ölmemiş olabilirdi dışardaki hâlâ.

ANTİGONE

Kreon'un sarayının önü
Gündoğumu

ANTİGONE *demir bir testiye toprak doldurmaktadır:*

Söyle, sevgili kızkardeşim İsmene
Ödipus'un soyundan gelen ikizim, söyle,
Kaldı mı daha tanrılarca bize verilmemiş
Kargaşa, hüzün ve ayıplar
Yaşadığımız şu güne kadar?
Onca savaşın içinden, uzun bir savaşta
Yitirdik kardeşimiz Eteokles'i. Genç öldü.
Zalimin ordusunda. Ve ondan da genç olan
Polyneikos, gördü ağabeyini beygirlerin
Nalları altında ezilirken. Ağlayarak
Sürüp atını, bıraktı henüz bitmemiş savaşı,
Çünkü farklıdır savaş ruhunun biçtiği yazgı,
Savaş alanında bir kez eli titreyene.
Kaçan kardeşimiz tam varmışken yedi kapılı
Thebai'nin önüne, rahat bir solukla ve
Ardında bırakarak dereleri, yetişti
Kardeşimizin kanına bulanmış Kreon, herkesi
Kırbaçla sürerek savaşa ve parçaladı Eteokles'i.
Söylediler mi, söylemediler mi sana, bilmiyorum,
Ama daha ne kadar kara olabilir, Ödipus'un
Tükenmekte olan soyunun yazgısı?

İSMENE

Pazar yerinde göstermedim kendimi, Antigone.
Tek kelime gelmedi kulaklarıma sevdiklerimizden
Ne sevinçli, ne de acı bir haber veren oldu
Bu yüzden ne daha mutsuzum, ne de daha mutlu.

ANTİGONE

O halde benden duy şimdi. Ve göster
Bakalım, felaketle karşılaşan yüreğin
Bırakır mı atmayı, yoksa daha bir
Derinden mi koyulur çarpmaya.

İSMENE

Sen ey toprak toplayan kardeşim,
Kan rengidir sanki sözlerinden yansıyan
Şu görünüşe bakılırsa.

ANTİGONE

Duy işte: O kardeşlerimiz ki
Sürüklenmişlerdi Kreon'un savaşına
Uzaklardaki Argos'a ve canlarını
Bırakmışlardı, şimdi esirgenmekte
Toprak üstlerinden. Derler ki
Savaştan korkmayan Eteokles, töreler
Uyarınca başında çiçekten taçla
Gömülecekmiş;
Ama ötekine, yani Polyneikes'e gelince
İlân edilmiş ki kentte, o zavallı bedeni

Ne gömülecekmiş, ne de matemle sarılmış.
Bırakılacakmış gözyaşlarıyla ıslatılmadan
Ve mezarsız, kuşlara ziyafet diye,
Her kim ki aksini yapmaya kalkışırsa, taşlanacakmış.
Şimdi söyle bana senin ne yapacağını.

İSMENE
Ne yani, sınıyor musun şimdi beni?

ANTİGONE
Bilmek istiyorum, yardımın olacak mı bana.

İSMENE
Hangi konuda?

ANTİGONE
Gömmek için kardeşimizi.

İSMENE
Kentin sırt çevirdiği kardeşi mi?

ANTİGONE
Kentin savunamadığı kardeşi.

İSMENE
Baş kaldıran kardeşi mi?

ANTİGONE
Evet. Kardeşimi ve hem de senin olan kardeşi.

İSMENE
Yakalarlar seni, hak hukuk tanımadan.

ANTİGONE
Ama yakalayamazlar
Sadakatimi selamlamadan.

İSMENE
Ey bahtsız kardeşim, şimdi
İstediğin, bir araya getirmek midir,
Ne kalmışsa Ödipus'un soyundan?
Bırak geçmiş, geçmişte kalsın!

ANTİGONE
Daha gençsin sen. O yüzden
Benim kadar yaşamadın kötülükleri.
Geçmişe bırakmak, gömmez geçmişte kalanları.

İSMENE
Şunu da düşün: Kadınız biz
Ve kavga edemeyiz erkeklerle, çünkü
Güçlü değiliz yeterince, demek ki
Boyun eğmeliyiz buna da, daha kötüsüne de.
O halde bağışlasınlar beni toprağın altındakiler;
Zorbalıksa karşımdaki, çıkmam iktidarın sözünden.
Bilgelikten sayılmaz boşuna çabalar.

ANTİGONE
Yalvaracak değilim artık sana.

Git peşinden her buyruk verenin
Ve yap, sana ne buyurursa.
Bana gelince, gömeceğim kardeşimi,
Törenin buyrukları gereği. Ölürsem
Bunu yaparken, ne zararı var? Huzurlu yatarım
Huzura ermiş olanın yanında. Kutsal işler
Bırakıyorum ardımda. O halde zamanı gelmiştir
Artık yeryüzünden çok yeraltındakilere hizmetin,
Değil mi ki oradadır sonsuz yerim. Sana gelince
Gül rezilce ve yaşa gönlünce.

İSMENE

Dinle, Antigone, acıdır elbet taşımak,
Sonsuz bir ayıbın yükünü, gelgelelim
Ölçülüdür gözyaşlarının bile tuzu; kurutmaz
Göz pınarlarını. Keskin balta son verir
Tatlı bir yaşama, oysa yaşıyorsan, yalnızca
Acının damarlarını açar. Sonu gelmez yakınmalarının
Böyle kaldıysan hayatta. Ama çığlık atarken bile
Duyarsın kuşların uçtuğunu ötelerde, ve buğulansa da
Gözlerin yaşlarla, yine görebilirsin o eski,
Bildik karaağaçları ve damları.

ANTİGONE

Nefret ediyorum senden. Bir de utanmadan,
O delik deşik önlüğünden nasıl sızıp
Gidiyor acıların, gösteriyorsun, öyle mi?
Dışarda, çıplak taşın üstündeki et, senin etinden,

Bırakılmış göğün kuşlarına yem diye ve senin için
Şimdiden geçmişe karışmış.

İSMENE

Dediğim şu ki, yalnızca
Kendimi ortaya atmaya yoktur cesaretim, beceriksizim
Ve korkmaktayım senin için.

ANTİGONE

Akıl verme bana! Bak kendi yaşamına sen!
Bırak, hiç olmazsa bu kadarını yapıp,
Kurtarayım ayıbın sürüldüğü yerde onurumu.
Yoksa her zaman değildir kahramanlığım,
Ben de kabullenebilirim
Onursuz bir ölümü.

İSMENE

O halde git topladığın topraklarla.
Çünkü delice konuşmaktasın,
Sevilenden sevgiyle söz etsen bile.

Antigone testiyle birlikte gider. İsmene eve döner.
Yaşlılar korosu gözükür.

YAŞLILAR

Geldi işte bol ganimetli zafer
Arabalardan yana zengin Thebai'ye
Ve buradaki savaşın ardından

Bırakın artık unutulsun acılar!
Gelin, bütün tanrıların tapınaklarında,
Bütün gece korolarla dolsun
Gelin! Ve yalnız defnelerle bezenmiş Thebai
Kaptırsın kendini Bacchus'un şenliklerine!
Ama o, yani zaferin sahibi,
Menökeus'un oğlu Kreon, koşarak
Geldi savaş alanından, ganimeti haber vermek
Ve çağırmak için savaşçıları, şimdi de
Burada toplantıya çağırdı yaşlıları.

Kreon, evden çıkar.

KREON

Paylaşın kahramanlar her şeyi, Argos
Diye bir yer yok artık. Hesaplaşma
Tam oldu. Onbir kentten pek azı kurtulabildi!
Hani nasıl derler Thebai için: İkiz kardeş
Gibidir senin mutluluğun; felaket yıpratamaz
Seni, kendi yıpranır ancak. Mızrağının susuzluğu
Dinmişti daha ilk yudumda. Ve esirgenmemişti
Tekrar tekrar içmesi. Sen, ey Thebai,
Serdin Argos halkını topraklı alana. Kentsiz,
Mezarsız yatmaktalar şimdi, seninle
Onca alay etmiş olanlar.
Ve şimdi bakıyorsun, bir zamanlar
Onların kenti olan yere,
Yüzleri parlayan

Köpekleri görüyorsun.
Akbabaların en soyluları uçmakta oraya;
Cesetten cesete konarak.
Ve öyle doyurucu ki ziyafet,
Yiyince havalanamıyorlar yükseklere.

YAŞLILAR

Güzel, dahası azametli bir görüntü
Çizmektesin bize, ey efendimiz.
Ve denir ki, kentin hoşuna gidermiş
Akıllıca yapılırsa iş: Ganimet dolu arabalar
Çıkarsa yokuş yukarı!

KREON

Biraz sonra, dostlarım, biraz sonra!
Ama şimdi işimiz var! Gördünüz, daha
Asmadım kılıcımı tapınağa.
Çünkü sizi iki nedenden çağırdım buraya;
Biliyorum ki, istemeyeceksiniz savaş
Tanrısından, düşmanı ezip geçen arabalarınızın
Kopmuş tekerleklerinin hesabını, ne de
Savaşta ölmüş oğullarınızın kanı
İçin cimrilik edeceksiniz;
Ama ordu dönerse zayıflamış olarak
Emin yuvasına, çok söylenti dolaşır
Pazar yerinde; o halde bana zamanında
Getirin Thebai'nin kan kaybının
Fazla olmadığının haberini; ikinci

Nedeni ise çağırmamın sizleri buraya,
Hep bağışlayıcı olan ve bir kez daha
Kurtulan Thebai halkı, koşup geldi
Soluk soluğa savaştan dönenlerin
Terlerini silmek için, bakmaksızın hiç,
Hırsla savaşanların teri midir akan,
Yoksa sırf korkudan mı dökülmüş ve
Kaçarken kalkan tozlarla karışık
Ter midir diye. O yüzden onaylamanızı
İsteyerek, gömdüreceğim kent için ölen
Eteokles'i, çiçeklerle bezenmiş bir mezara;
Korkak Polyneikes'e gelince, akrabam
Olan ve Argos halkının da dostu Polyneikes'e,
Gömülmeden kalacak olduğu yerde.
Düşmandı hem bana, hem de Thebai'ye.
Bu yüzden dileğim, matemsiz kalmasıdır ölünün,
Hem de gömülmeden, herkesin gözü önünde
Kuşlara ve köpeklere ziyafet diye.
Zira her kim ki yaşamını vatanından da
Değerli tutar, o bir hiçtir benim için.
Ama her kimki iyi niyetlidir kentime,
İster ölü olsun, ister diri, onunladır
Takdirim. Umarım onaylarsınız bunu.

YAŞLILAR

Onaylıyoruz hepimiz.

KREON

O halde nöbet tutun dediklerim için.

YAŞLILAR
Böyle bir nöbeti gençlere vermelisin.

KREON
Dediğim o değil. Zaten dışarda nöbetçiler
Ölenin başında.

YAŞLILAR
Peki yaşayanlar için mi
Nöbet tutacağız burada?

KREON
Öyle, çünkü beğenmeyenler var dediğimi.

YAŞLILAR
Aramızda yoktur bu yüzden ölüme gidecek deli.

KREON
Yoktur belki görünüşte. Ama kimileri
Yalnızca başını sallamakla yetindi, o hain
Koparken bizden. Demek ki daha çok şey
Yapmamız gerek, temizlenmeli bu kent..

Bir nöbetçi gelir.

NÖBETÇİ
Efendimiz!
Komutanım, soluk almadan koştum

En çabuk getirebilmek için haberi
Sormayın neden daha çabuk olmadın diye
Çünkü ayaklarım daha hızlı, kafamdaki
Düşüncelerden ya da düşüncelerim
Çekmekte ayaklarımı peşinden, zira
Onca uzun zamandır, soluksuz ve güneşte
Gitmeme rağmen, yine de yürümek denir
Benimkisine.

KREON

Peki neden böyle soluk soluğa
Ya da bunca yavaş?

NÖBETÇİ

Saklamayacağım hiçbir şeyi. Nedendir
Acaba çekinmem söylemekten, kendi
Yapmadığım bir şeyi? Ve üstelik bilmediğim
Zira meçhulümdür bunu sana kimin yaptığı bile.
Cesaret kırıcı olur,
Benim kadar az bileni katı yürekle
Yargılamak.

KREON

Demek işgüzar haberci
Güvenceye almakta kendini
Görevini yapmamışken, koşturdum
Diye bacaklarını!

NÖBETÇİ

Efendimiz, ağır mı ağır bir görev verdiniz
Nöbetçilerinize, gelgelelim
Çabası da ağırdır ağır görevlerin.

KREON

Söyle şimdi o halde ve git yeniden yoluna.

NÖBETÇİ

Söylüyorum işte şimdi. Biri, az önce
Gömdü ölüyü, toprak serperek başına
Akbabalar görmesin diye
Ve kaçıp gitti sonra.

KREON

Ne dedin? Kim cesaret etti buna?

NÖBETÇİ

Bilmiyorum. Ne bir kazma kullanılmıştı
Ne de kürekle toprak atılmıştı.
Ve toprak düzdü, tekerlek geçmemişti.
Tek iz yoktu yapandan. Bir mezar değildi
Açılan, ve toprak da çok yoktu
Sanki korkmuştu da suçlu yasaktan
Pek toprak almamıştı yanına.
Ve bir hayvandan izler de yoktu etrafta,
Ne de gelip parçalamış bir köpekten.
Gördüğümüzde günün ilk ışıklarıyla olanları

Şeytan çarpmışa döndük hepimiz. Ve
Kura beni yolladı sana vermek için
Haberi, ey efendimiz. Oysa kimse sevmez
Kötü haberlerin habercilerini.

YAŞLILAR

Ey Kreon, Menökeus'un oğlu, sakın
Olmasın bu işte tanrıların parmağı!

KREON

Bırakın şimdi. Daha da öfkelendirmeyin beni
Ruhların, tapınakların sütunlarını
Ve kurbanları kirleten bir düşmanı
Şımarttığını söyleyerek! Hayır, olay şu ki
Kimileri hoş görmüyor bu kentte bazı
Yaptıklarımı ve homurdanıyorlar arkamdan
Vurduğum boyunduruğa da kolay girmiyorlar
İyi biliyorum onların yaptığını bu işin
Kimbilir nice armağanlarla kandırarak.
Çünkü bütün damgalanmışların arasında
Yoktur gümüşten kötüsü. Bütün bir kenti
Çıkarabilir baştan, erkekleri evlerinden fırlatır
Nice tanrıtanımaz eylemler uğruna.
Ama sen, bil ki, getiremezsen bu suçluyu bana
Etiyle kanıyla canlı bir suçluyu,
Boylarsın darağacını, boynunda ipinle
Gidersin yeraltı dünyasına;
Orada görürsünüz bakalım, nereden dolarmış

Cepleriniz ganimetle, orada birbirinize
Vasiyet edersiniz yağmaları ve anlarsınız
Her şeyin kazanç uğruna olmadığını.

NÖBETÇİ

Efendimiz, çok korkacak şeyi vardır
Bizim gibilerin. Ve kapısı çoktur
Demin ima ettiğin yeraltının. Gelince
Asıl korkuma, yeraltına gitmek değil şimdi
Ağzımdan çıkmadı rüşvet diye gümüş aldığım,
Yine de böyle düşünüyorsan eğer, tersine
Çevirebilirim iki defa para kesemi, bakabilesin
Diye, kızdırmaktansa seni karşı koymamla.
Asıl korkum şudur ki, girişince araştırmaya
Bir yağlı urganla karşılaşabilirim, çünkü
Yüce efendilerin eli gümüşe değil, urgana boldur
Bizim gibiler için. Nasıl anlarsan anla.

KREON

Bana bilmece mi sormaktasın aklınca?

NÖBETÇİ

Yüce dostları vardı yüce ölünün herhalde.

KREON

Ayaklarından yakala onları, erişemiyorsan
Daha yükseklere! Biliyorum, halinden memnun
Olmayanlar var her yanda. Kimileri sevinçten

Titrer gibi olacaklardır zaferimden ve defne tacını
Korkunun kanatlarında yerleştireceklerdir başlarına.
Hepsini bulacağım.

Dönüp eve girer.

NÖBETÇİ

Tehlikelidir, büyüklerin büyüklerle
Kapıştıkları yerler! Ve şaşıyorum ki
Hâlâ buradayım ben, yani öyle bir yerde.

Çekilir.

YAŞLILAR

Çok şey vardır korkunç olan. Ama
Hiçbiri korkunç değildir insanoğlu kadar.
Çünkü denizlerin gecesinde, rüzgâra
Meydan okuduğunda lodoslar, insanoğludur
Kanatlı evlerle açılan enginlere.
İnsanoğludur o cennet gibi yüce, bozulmamış
Ve yorulmak bilmeyen toprakları süren,
Her yıl, kendisine direnen kara sabanla
Çektirerek beygir soyuna.
Bir kuş gibi hafif,
Tuzağa düşürüp avlayabilir kuşları.
Ve ormanlardaki vahşi hayvanları.
Tuzlu su dünyasının sakinlerini ise
Kurnazca örülmüş ağlarla

Eline geçirebilir zeki insanoğlu.
Türlü hilelerle yakalar, dağlarda
Geceleyen vahşi hayvanları.
Sert kıllı yeleleriyle, vurabilir dizgine
Beygirleri ve dev gibi boğaları.
İyi öğrenmiştir konuşma sanatını
Ve serbestçe hareket ettirmeyi düşüncelerini,
Devleti yönetecek kuralları koymayı,
Bir de kaçmayı dağların ıslak havasından
Ve yağmurun kurşun damlalarından.
Bilir çaresini her şeyin her yerde.
Çaresiz yakalanmaz hiçbir şeye.
Sınırsızdır bütün bunlar insanoğlunda
Ama vardır yine de bir sınır.
Bulamazsa başkasını, kendine düşman kesilir.
Boğanın önündeymişçesine, eğer boynunu
Hemcinsine, deşsin diye sonunda barsaklarını.
Çıktığında meydan okumaya,
Meydan okuyanı bulur karşısında. Gelince midesine
Yalnız başına dolduramaz, ama kendi
Duvarlarını kendi örer, bir yandan da ister ki
Yıkılmış olsun bu duvarlar! Damları açık kalsın
Yağmurlara! Ve insan
Bir hiçtir gözünde, bu denli
Canavarı kesilmiştir kendi türünün.
Şimdi sanki Tanrı baştan çıkartmakta beni
Öyle ki, hem biliyorum, hem de söylememeliyim
Yapanın Antigone olduğunu.

Sen, ey talihsiz baba Ödipus'un
Talihsiz kızı, ne yaptığını sanıyorsun
Devlete başkaldırmakla?

Nöbetçiler Antigone'yi getirirler.

NÖBETÇİLER
İşte bu. Budur o işi yapan. Yakaladık
Mezarı örterken. Ama Kreon, o nerede?

YAŞLILAR
Şimdi çıkmakta evinden.

Kreon evden çıkar.

KREON
Neden getirdin bunu? Nerede yakaladın?

NÖBETÇİ
Buydu mezarı hazırlıyan. Şimdi biliyorsun her şeyi.

KREON
Kim ki bu, yüzünü örtmektesin?

NÖBETÇİ
Utançtır, çünkü örtünün ardında suçlu var.

KREON
Açık elbet söylediklerin. Ama gördün mü kendin?

NÖBETÇİ

Mezar kazdı senin yasakladığın yerde.
Şansı açılan, açık konuşur elbette.

KREON

Anlat olanları.

NÖBETÇİ

Şöyle oldu: Senden ayrıldığımda
Koca tehditlerinin ardından
Ve temizlediğimizde çürümeye başlamış
Ölünün üstündeki toprakları, oturduk
Yüksek tepeye temiz hava almak için,
Ölünün kokusu fazla yayıldığından.
Uyursak, diye kararlaştırdık, dürteceğiz
Kaburgalarımızı dirseklerle. Sonra ansızın
Açtık gözlerimizi, çünkü yerden esen
Bir sıcak rüzgâr, birdenbire
Bir hortuma çeviriverip kaldırmıştı sisi
Ve koparmıştı vadideki ormandan otları
Öyle dolmuştu ki hava bunlarla,
Kırpıştırmak, ardından da ovmak zorunda
Kaldık gözlerimizi ve ondan sonra gördük
Kızı durmuş, ağlıyordu yüksek sesle,
Tıpkı dönüp, yuvada yavrularını bulamamış
Bir kuş misali, yakınıyordu üstü açık
Gördüğünden ölüyü ve yine toprakla örttü,
Demir testiden üç kez dökerek topladığını.

Hemen koşup yakaladık, şaşırmamıştı.
Suçladık onu, hem daha öncesi hem de şimdiki için.
Ama hiçbir şeyi inkâr etmedi yüzüme, sevimliydi
Üstelik, aynı zamanda da matemli, karşımda.

KREON
Kabul mü, inkâr mı ediyorsun yaptığını?

ANTİGONE
Yaptığımı söylüyorum, inkâra sapmadan.

KREON
Öyleyse söyle bana sözü uzatmadan:
Biliyor musun neydi ilân edilen
Bu ölü için bütün kentte?

ANTİGONE
Biliyordum. Nasıl bilmem ki? Açıktı söylenen.

KREON
Ve cüret ettin karşı gelmeye buyruğuma!

ANTİGONE
Değilmi ki senden, bir ölümlüden çıkmıştı
Bu kural, bozulabilirdi bir başka ölümlü tarafından,
Ve ben ancak biraz daha ölümlüyüm senden,
O kadar. Celgelelim ölürsem zamanından evvel
Ki sanırım olacak bu, derim ki bir kazançtır

Benim için böylesi belki de. Her kim ki benim
Kadar görmüştür kötülükleri yaşamında
Biraz yararlı çıkmaz mı ölmekle?
Öte yandan bıraksaydım kendi anamın oğlunu
Öylece mezarsız, asıl o zaman üzülürdüm belki de.
Ama şimdi üzülmüyorum hiç. Buna karşılık
Bir delilik sayarsan, yukardan baktıklarında
Parçalanmış birini gömülmemiş görmekten hoşlanmayan
Tanrılardan korkmamı ve senden korkmamamı, o zaman
Bırak bir deli yargılasın beni şimdi.

YAŞLILAR

Aynı dikbaşlı babanın dikbaşlı çocuğu:
Öğrenmemiş kötü kadere eğmeyi boynunu.

KREON

En güçlü demir bile atıldığında ocağa
Yitirir direncini, kırılıp gider. Bu hep
Böyledir, görebilirsin her gün.
Oysa şuna bak, neredeyse hoşlanmakta
Yazılı yasalara uymadığı için.
Ve bir edepsizlik daha, gülüyor yaptığına,
Yaptığından ötürü öğünerek. Nefret ederim ancak,
Suçüstü yakalanan, bir de güzelleştirmeye kalkışırsa
Yaptığını. Ama akrabam olmasına karşın bana
Hakaret edeni, akrabam olduğu için lanetlemek
İstemiyorum hemen. Şimdi soruyorum sana:
Gizlice yaptığın artık çıktığına göre ortaya,
Kurtulmak için ağır cezadan, söyler misin pişmanlığını?

Antigone susar.

KREON
O halde söyle neden bunca inatçı olduğunu.

ANTİGONE
Bir örnektir belki olmak istediğim.

KREON
Peki aldırmıyor musun elimde olmana?

ANTİGONE
Öldürmekten fazlasını yapabilir misin bana?

KREON
Fazlasını değil, ama zaten her şeydir seni öldürmek.

ANTİGONE
Ne bekliyorsun o zaman? Sözlerinin
Hiçbirini beğenmedim, beğeneceğim de yok zaten,
O halde sen de hoşlanamazsın benden,
Halbuki başkaları beğenmişlerdi beni, yaptığım yüzünden.

KREON
Demek inanıyorsun başkalarının da
Senin gibi baktıklarına bu olaya?

ANTİGONE
Onlar da öyle baktılar ve üzülmekteler.

Antigone susar.

KREON
O halde söyle neden bunca inatçı olduğunu.

ANTİGONE
Bir örnektir belki olmak istediğim.

KREON
Peki aldırmıyor musun elimde olmana?

ANTİGONE
Öldürmekten fazlasını yapabilir misin bana?

KREON
Fazlasını değil, ama zaten her şeydir seni öldürmek.

ANTİGONE
Ne bekliyorsun o zaman? Sözlerinin
Hiçbirini beğenmedim, beğeneceğim de yok zaten,
O halde sen de hoşlanamazsın benden,
Halbuki başkaları beğenmişlerdi beni, yaptığım yüzünden.

KREON
Demek inanıyorsun başkalarının da
Senin gibi baktıklarına bu olaya?

ANTİGONE
Onlar da öyle baktılar ve üzülmekteler.

KREON

Yani savaş yok mu demek istiyorsun?

ANTİGONE

Var, ama senin savaşın.

KREON

Ülke uğruna değil mi?

ANTİGONE

Yabancı bir vatan uğruna. Yetinemedin
Kendi kentinde kardeşlerini yönetmekle,
Oysa ne kadar güzeldir Thebai'nin
Ağaçları altında yaşamak, korkusuzsa eğer; sen
Uzaklardaki Argos'a sürükledin insanlarını
Oradakilere de hükmetmek için. Ve birini
Kasabı kıldın barış içindeki Argos'un. Ama
Şimdi dört parçaya bölünmüş yatanı
Korktu diye teşhir etmektesin, kendi insanlarını
Korkutmak için.

KREON

Tavsiye ederim açma ağzını hiç
Yalnızca kendini düşünenin yararına.

ANTİGONE

Ama ben yine de sesleniyorum size, bana
Yardım edin bu zor günümde, hem kendinize de.

Çünkü iktidar arayan bir kez içti mi tuzlu
Sudan, duramaz artık, hep içmek zorundadır.
Dün kardeşimdi, bugün bende sıra.

KREON
Ve ben de bekliyorum
Kim yardımına koşacak diye.

ANTİGONE *yaşlıların sustuklarını görünce*
Kabulleniyorsunuz demek. Ve tutuyorsunuz çenenizi
Karşısında. Unutulmasın bu!

KREON
Ders vermekte bize.
İstediği bölünmemizdir Thebai'nin çatısı altında.

ANTİGONE
Sen, birlikten söz eden, yalnızca
Bölünmeyle beslemektesin iktidarını.

KREON
Ancak burada kullandım bölünmeyi, bir de
Savaş alanında!

ANTİGONE
Öyledir elbet. Başkalarına karşı kaba güç kullanan
Çevirir aynı silâhı kendisiyle olanlara da.

KREON

Sanki bu kızcağız, beni akbabalara
Layık görür gibi. Ve sanırım düşseydi
Thebai bölünmüş olarak düşman eline,
Aldırmayacaktın buna, öyle mi?

ANTİGONE

Siz, iktidar sahipleri, hep tehdit edersiniz
Kent düşecek diye, bölünmüşlük yüzünden
Yabancılara yem olacak
Boyun eğeriz bunu duyunca, size yeni kurbanlar sunarak
Ama yine de yem olur zayıflayan kent yabancılara.

KREON

Benim kenti yabancılara yem yaptığımı mı
Söylüyorsun?

ANTİGONE

Kent kendini teslim ediyor başkalarına
Senin önünde boynunu eğerek.
Çünkü boynunu eğen insan, göremez
Ötesinde nelerin beklediğini kendisini.
Yalnız topraktır gördüğü ve toprak elbet
Alır sonunda bu kurbanını.

KREON

Aşağıla bakalım toprağı, ey zavallı yaratık, aşağıla vatanını!

ANTİGONE

Yanlış bu söylediklerin. Bir yüktür toprak yalnızca.
Vatan tek başına ne topraktır, ne de evdir. İnsanın
Vatanı, terini akıttığı yer ya da ateşe kolayca kurban
Giden ev değildir. Boyun eğdiği yerde de değildir vatanı.

KREON

Yani insanı korumaz mı vatan dediğin?
Seni de kendinden saymıyor zaten
Artık vatanın; bir pisliksin sen, yalnızca,
Her yeri kirleten bir pislik.

ANTİGONE

Kimmiş beni vatandan saymayanlar? Kent
Tenhalaştı senin iktidarından bu yana,
Daha da tenhalaşacak.
Neden yalnız döndün? Oysa kalabalıktınız
Giderken.

KREON

Kimlerdir yanımda göremediğin?

ANTİGONE

Nerede o gençler, adamlar? Gelmeyecekler mi artık?

KREON

Nasıl da yalan söylüyor! Herkes biliyor ki
Savaş alanını son silâhlardan da temizlemek

İçin kaldılar geride, onun için yoklar yanımda.

ANTİGONE
Ve son kötülüğünü de tamamlamak için,
Tepeden tırnağa korku kesilmek için, ta ki
Sonunda, yırtıcı hayvanlar gibi avlandıklarında
Babaları bile tanımasın onları diye.

KREON
Ölülere de saygısı yok!

ANTİGONE
Ey aptal insan, haklı çıkmak
Değil ki benim amacım.

YAŞLILAR
Zavallı biri o, önemsemeyin söylediklerini.

KREON
Ben ne zaman gizledim kazanılan için verilen kurbanları?

YAŞLILAR
Ve sen, deli kız, unutma kendi
Matemin yüzünden Thebai'nin görkemli zaferini!

KREON
Ama o istemiyor ki Thebai halkının
Oturmasını Argos'un evlerinde. Sanırım

Buna yeğlerdi Thebai'nin yıkımını.

ANTİGONE

Kendi kentimizin yıkıntıları arasında
Oturacağımıza seninle, daha güvencede
Olurduk düşmanın evlerinde.

KREON

İşte, söyledi şimdi! Ve duydunuz sizler de.
Her yasaya karşı gelmekte bu kendini bilmez,
Tıpkı fazla kalmayacak, dönmeye de niyeti olmayan,
Bohçasını hazırlarken çadırın ipini kesen
Edepsiz bir konuk gibi.

ANTİGONE

Ama ben, yalnız benim olanı aldım, şimdi
Odur benden çalmak istediğin.

KREON

Hep kendi burnunun dikine gitmektesin, görmeden
İlahi devlet düzeninin ne olduğunu.

ANTİGONE

Ey Kreon, Menökeus'un oğlu, dediğin gibi
İlâhi bir düzen gerçi, ama yeğlerdim insani olmasını.

KREON

Git artık! Bize düşmandın ve sen de yeraltında

Kalıp unutulacaksın
Tıpkı parçalanan kardeşin gibi; oda istenmiyor
Yerin altında.

ANTİGONE
Kim bilir, belki başka bir töre geçerlidir orada.

KREON
Asla dost olmaz düşmandan, ölmüş olsa bile.

ANTİGONE
Elbet öyle. Ben nefret için değil, sevmek için yaşıyorum.

KREON
O halde git yeraltına, sevmek istiyorsan
Ve orada sev. Burada senin gibileri
Yaşatmam uzun süre.

İsmene gelir.

YAŞLILAR
Şimdi İsmene giriyor büyük kapıdan,
Sevimli İsmene, barış için geliyor.
Ama gözyaşlarıyla yıkanmakta
Acıların kanıyla beslenmiş yüzü.

KREON
Evet sen! Evinde saklanan sen! İki canavar

Yetiştirmişim meğer yılan soyundan kardeş
Diye. Gel ve hemen söyle, sen de çalıştın mı
Mezarda, yoksa suçsuz musun?

İSMENE

Suçlu benim, kardeşim de onaylayacaktır bunu.
Ben de katıldım ve alıyorum üzerime suçu.

ANTİGONE

Hayır, izin vermeyeceğim buna. İstemiyordu
İsmene. O yüzden almadım yanıma.

KREON

Çözün aranızda. Karışmak istemem
Küçük hesaplarınıza.

İSMENE

Utanmıyorum kızkardeşimin kötü kaderinden
Ve yalvarıyorum, beni de alsın ortak diye.

ANTİGONE

Hades'in dünyasında bilge olup da
Şu yeraltında konuşanlar adına derim ki:
İstemem yalnızca lafta kalanları sevgileri.

İSMENE

Sevgili kardeşim, belki harcı değildir herkesin
Kendini gözüpek feda etmek,

Ama ölmekse, belki benim gibileri de gidebilir ölüme.

ANTİGONE

Kalkışma benimle ölmeye. Ve davan kılma
Davan olmayanı. Yeterlidir yalnız benim ölmem.

İSMENE

Çok katısın kardeşim, ama seviyorum seni.
Gidersen sen de, ben kimi seveceğim?

ANTİGONE

Kreon var, onu sev. Kal ona, ben sizi bırakırken.

İSMENE

Alay mı etmek istiyor kızkardeşim benimle?

ANTİGONE

Belki acı da vardır içinde ve gözyaşı kabım
Dolsun istiyorumdur!

İSMENE

Sana söylediklerim de doluydu acıyla.

ANTİGONE

Ve güzeldi. Ama ben verdim kararımı.

İSMENE

Yanlış davrandığım için sana, artık

Gerekli değilim yanında, öyle mi?

ANTİGONE

İyi bak kendine, yaşıyorsun. Benim ruhum öldü:
O yüzden ölülere hizmet edebilirim yalnızca.

KREON

Bakın, aklını kaçırmakta bu kadınlardan biri,
Öteki ise çoktan salmış keçilerini.

İSMENE

Ben onsuz yaşayamam.

KREON

Ondan söz etme, o yok artık.

İSMENE

Ama oğlunun nişanlısını da öldürüyorsun böylece.

KREON

Tek değildir yeryüzünde sürülecek tarla,
Hazırlan şimdi ölmeye. Söyleyeyim sana
Zamanını da: Bacchus şenliklerinde bütün Thebai
Dans etmek için önüme geldiğinde. Götürün
Şu kadınları.

Nöbetçi, Antigone ve İsmene ile eve girer. Kreon muhafızından kılıcı vermesini ister.

BİR YAŞLI *kılıcı alırken:*

Maskeni takınırken zafer dansı için
Çok sert ezme toprağı ve özellikle
Basma yeşillendiği yere.
Seni öfkelendirene gelince,
Ey güçlü efendimiz, bırak seni övsün.

BİR YAŞLI *Kreon'a Bacchus değneğini verirken:*

Çok derin olmasın, düşmanını ittiğin
Aşağılamanın kuyuları, yani onu göremeyeceğin
Kadar; çünkü orada, bir kez varınca
Dibe, her şeyi elinden alınan,
Teselli bulur artık. Bütünüyle kurtulur
Utancın yükünden; önce korkmuştur, ama
Sonra korkunç olur, doğrulur,
Bir zamanlar yitirmişken insanlığını,
Anımsar o eskiden yaşadığı kimliğini,
Kalkıp yepyeni biri olur.

YAŞLILAR

Ateşin kemirdiği evlerinde sabırla otururlardı
Lubdatros kardeşler, üstleri çamurlu, sarmaşıkları
Yiyerek; ve karıları kalmazlardı gece
Onların yanında, gündüzleri de gizlenirlerdi
Bürünüp erguvanlara. Ve hep başlarına düşerdi
Korkutucu kayaların gölgesi.
Ama Peleus aralarına girip, şöyle belli belirsiz
Dokunduğunda değneğiyle, bir anda ayaklanıp

Öldürdüler kendilerine acı çektirenlerin hepsini.
Acıların en korkuncunu yaşamışlardı kuşkusuz,
Ama çoğu kez küçücük bir damladır, acının da
Bardağını taşıran. Koyu bir uyku gibidir yakınma,
Sanki sonsuzdur zamanları, tükenmişlerin,
Oysa onların da acılarının sınırı vardır.
Mehtaplar düzensiz izler birbirini, bir hızlı,
Bir çabuk, yitip giderler, onca zaman boyunca
Gittikçe büyür kötülük; şimdi Ödipus soyunun
Son köklerine de düşmekte bir ışık.
Gelgelelim düştüğü yeri yakmaz yalnızca
Ateş, pekçok şeyi birlikte kül eder.
Tıpkı Karadeniz'de, rüzgârlar kötü estiğinde,
Tuzlu gecenin bir kulübeye saldırması gibi;
Karanlık kıyılar sanki dibinden sökülür
Ve dalgaların hışırtısı inlemelere dönüşür.
Şimdi Heimon gelmekte, oğullarından küçüğü;
Üzüntülü elbet, genç kadın Antigone, tam
Evlenecekken kötülüğün pençesine düşüp
Elinden gideceği için.

Heimon girer.

KREON

Bak oğlum, bir söylenti dolaştı şimdi,
Tam geldiğinde; gelişin genç kadın içinmiş
Önüme, Krala değil, babana gelmişsin, böyle
İse gerçekten, boşunadır çaban bütünüyle.

Bir sürü gönüllü kurban verdiğimiz, ama
İyi giden savaştan döndüğümde, yalnızca
O kadın oldu zaferi bize layık görmeyen
Ve sade kendi davasına eğilen,
Üstelik de kötü bir davaya.

HEİMON

Ama bende buradayım bu dava için
Ve isterim ki babam, kendi kanından
Gelen sesi kötü yorumlamasın, krala
Kötü bir söylentiden söz ettiğinde.

KREON

Biri terbiyesiz çocuklar getirmişse dünyaya,
Elbet yalnızca onun boşuna çabalarından
Ve düşmanlarının kötü alaylarından söz edilebilir.
Acılar damağını yakar insanın.

HEİMON

Pekçok insanı yönetmektesin. Seviyorsan eğer
Yalnızca boş söylentileri dinlemeyi her zaman,
Harcama boşuna çabalarını: Çöz yelkenleri,
Artık dümen kullanmayan bir denizci gibi ve
Sürükle!
Korkuyla titretmekte halkı adın. Onun için
Büyük parıltılar saçsa da, ancak küçük şeylerdir
Herkesin sana söyleyebilecekleri. Ama hısımlığın
Ayrıcalığı, her şeyin liyakate göre ölçülmemesidir.

Kimi borçlar hiç istenmez bazen hısımlardan; böylece
Biz de bazen gerçekleri duyabiliriz onlardan,
Öfkemize rağmen hoşgörülü olabildiğimizden.
Elbet kardeşim Megareus değil şimdi sana
Söyleyebileceklerimi söyleyebilecek olan,
Argos önünde savaştığı ve dönmediği için,
Bu durumda ben söylemek zorundayım.
Bil ki kent, için için kaynamakta.

KREON

O halde sen de bilki, çürük çıkarsa benden olan,
Bu ancak düşmanlarımın işine yarar.
Belki bazıları vergi ödemekten bıkmıştır
İnsanlarımın, bazıları da askerlik bıkkınıdır,
Tanımazlar kendilerini belki, bulmaya da
Çalışmazlar. Ama ancak silâhlarımın gücüdür
Onları buyruğum altında birlikte ve birbirlerinden
Ayrı tutan. Gelgelelim boşluklar olursa
Bu bağlamda, iktidar da bölünmüşlüğü sergileyip,
Başlarsa sarsılmaya, o zaman çakıltaşı
Dönüşür bir çığa ve ezer kendini bırakmış binayı.
Konuş, ama bil ki dinlediğim, kendi yarattığımdır,
Mızrak fırtınalarına tanıttığım oğlumdur.

HEİMON

Doğruluk payı var hepsinde. Şöyle denmez mi:
Yalan tanımaz örste bilemelisin dilini?
Antigone istemedi kardeşini azgın köpeklere

Parçalatmayı: Ne kadar büyük olsa da suçu ölenin,
Kent bu kadınla birliktedir onun dileğinde.

KREON

Yeterli değildir bu kadarı. Gevşeklik
Derim ben buna. Çürüyeni kesip atmak yalnızca,
Yetmez -ortada yapılmalı ki bu, başka çürümeye
Yüz tutanlar da unutamasınlar ne yaptığımı.
Ve elim hiç titrememeli, vururken attığını.
Sana gelince, iyi bilmeden durumu, hem hiç
Bilmeden öğüt vermektesin: Bakınıp çevrene
Nereye baktığını bilmeyen gözlerle
Başkalarıyla düşünmekte, onların diliyle
Konuşmaktasın, sanki iktidar, küçük ve korkak
Bir kulaktan başka bir şey olmasa da,
Benimsetebilirmiş insanlara güç bir görevi!

YAŞLILAR

İnsanın gücünü tüketir acımasız cezaları düşünmek.

KREON

Sabanı iyice bastırmak için toprağa, güç kullanmak gerekir.

YAŞLILAR

Ama yumuşak bir düzen, oynarcasına başarır pekçok şeyi.

KREON

Çoktur düzenlerin sayısı. Ama kimdir sağlayacak düzeni?

HEİMON

Oğlun olmasaydım bile derdim ki, senindir bu görev.

KREON

Benimse eğer, kendi bildiğimce yapmam gerekir.

HEİMON

Evet, ama doğru bilerek, bilmen gerekeni.

KREON

Bildiğimi bilmeden, bilemezsin ne dediğini.
Dostum musun, nasıl davranırsam davranayım?

HEİMON

İsterdim ki, dostun olayım davranışından ötürü,
Ama sen yalnızca kendini haklı çıkarmaktasın.
Çünkü her kim ki yalnızca kendini önemser,
Düşüncesinin, dilinin ve ruhun başkalarınınki
Gibi olmadığını söyler, onu açıp baktığında
Boşluktur göreceğin. Oysa bir bilge kişi varsa
Görüşülebilecek, kimse için ayıp değildir
Ondan çok şeyler öğrenip aşırılıklardan kaçınmak.
Bak, şu hızla akan, yağmurla dolmuş derenin önünde
Nasıl geriye çekilmekte bütün ağaçlar, böylece
Yalnız dalları ısınmakta; dereye karşı koyanlar
İse yıkılıp gidiyor hemen; bir gemiyi de
Örnek alabilirsin, hazırlanıp sefere, bırakmazsa
Ne olursa olsun, yelken iplerini gevşek,

Devrilir ve batıp gider sonunda.

YAŞLILAR

Esnek ol bilgeliğe rastladığın yerde, korkma
Bize değişik davranmaktan; zaaftan durakladığımızda insanca,
Sen de bize benze ve çekinme duraklamaktan.

KREON

Ve böylece arabanın sürücüsünü
Yönetsin arabayı çeken atlar,
Bu mudur istediğin?

HEİMON

Atların burnuna çarptığında bir leş kokusu
Leşlerin gömüldüğü yerden, şahlanabilir
Hayvanlar, şaşırıp nereye getirildiklerine
Ve fırlatabilir arabayı da, sürücüyü de
Uçurumun ta dibine. Bil ki bütün kent halkı
Şüphenin daha barış zamanlarında kalkan hançerlerinden
Savaşta artık çıldırmış durumda bütünüyle.

KREON

Savaş bitti artık. Teşekkürler derslerine.

HEİMON

Sen hazırlanırken zaferi kutlamaya,
Seni öfkelendirenlerin ocağını kanla
Boğmaya niyetlendiğinde, sık sık

Söylendi bu şüpheler bana.

KREON

Kimlerdi söyleyenler? Bunu öğrenmekti
Senin asıl görevin. Yoksa onların ağızlarıyla
Bunca şüphe uyandırırcasına, bana
Şüphelerden söz etmek değil.

HEİMON

Unut olanları.

YAŞLILAR

En şifalısıdır kralın erdemleri arasında
Unutmasını iyi bilmek.
Bırak eskiyi, eskilerde kalsın.

KREON

Çok yaşlı olduğumdan
Güç geliyor unutmak. Ama sen,
Dilesem senden, unutamaz mısın savunduğunu?
Savunman yüzünden şimdi kim varsa kötülüğümü
İsteyen, seni o kadınla müttefik bilmekte.

HEİMON

Benim ittifakım haklı olanla, karşıma
Nerede çıkarsa çıksın.

KREON

Ve bir deliği de olsun.

HEİMON
Aşağılamaların da engellemez
Senin için üzülmemi.

KREON
Yatağın hâlâ boş.

HEİMON
Aptallık derdim bu söze, babamdan gelmeseydi eğer.

KREON
Ben de edepsizlik derdim, gelmeseydi bir kılıbıktan eğer.

HEİMON
Bir kadına köle olurum, sana kölelik yapmaktansa.

KREON
Söylendi artık söylenenler, geri alınamaz.

HEİMON
Alınmamalı da zaten. Senin istediğin
Her şeyi söyleyip, hiç dinlememek.

KREON
Evet. Ve şimdi git artık, görmesin
Seni gözlerim. Sen de o en nazik anda
Kendini esirgeyen korkak gibi davran.
O dişi yılan da ortadan kaldırılsın, hemen!

HEİMON
Gidiyorum, başı dik yürüyen birini
Görüp de titremeyesin diye.

Heimon çıkar.

YAŞLILAR
Efendimiz, en küçük oğlundu öfkeyle çıkıp giden.

KREON
Ama kurtaramaz o kadınları elimden.

YAŞLILAR
O zaman ikisini birden mi öldürmeyi düşünüyorsun?

KREON
Haklısınız, öldürülmeyecek bu işe uzak kalan.

YAŞLILAR
Peki öteki, onu nasıl öldürmek istiyorsun?

KREON
Onu, şimdi Bacchus'un danslarıyla
Halkımın ayaklarının yerden kesildiği
Kentten çıkarsınlar; suçlu, insanların
İzlerinin az olduğu yere kayaların arkasına
Kapatılsın, yanında sadece darı ve şarapla,
Tıpkı ölülere yapıldığı gibi; sanki gömülen

Oymuşçasına, budur buyruğum.
Böyle olsun ki, kent bütünüyle bozulmasın.

Kreon çıkıp kente gider.

YAŞLILAR

Sanki bulutlar anlatmakta şimdi
Ödipus'un çocuğunun hücresinde Bacchus'u
Uzaktan dinleyerek son yolculuğuna hazırlandığını,
Çünkü seslenmekte şimdi kral halkına ve kentimiz,
Hâlâ mutluluğa doyamamış, vermekte ona istediği
Yanıtı. Büyük çünkü kazanılan zafer ve Bacchus
Dertlilere yaklaşıp sunduğunda unutmanın
İksirini, dayanmak olanaksızdır çekiciliğine.
Halk hemen bir yana atar, oğulları için
Diktiği matem giysilerini ve koşar Bacchus'un
Şölenine, yorgunluktan bitkin düşme peşinde.

Yaşlılar Bacchus değneklerini alırlar.

Bedenin isteklerinin ruhudur Bacchus, yine de
Hep o galip gelir, her savaşta! Akrabaları bile
Katar birbirine, o güçlü eğlence isteğiyle.
Hiçbir zaman yıkılmaz; bir kez kaptıran kendini
Ona, kendinden geçip çılgına döner. Ve çıksa
Bile boyunduruk vurmak isteyen, ona dahi
Eğer boynunu. Kapkara sulara zayıf gemilerle
Açılmaktan korkmaz. Sevinç çığlıklarıdır

Bacchus'ün attığı, tenleri farklı ırkları
Bile bir araya getirdiğinde, ama kalkışmaz dünyayı
Zorbalıkla yıkmaya, daha başlangıçtan büyük
Uzlaşmalardan yanadır. Tanrısal güzelliği, savaşçı
olmamasından kaynaklanmadır.

Nöbetçinin ve hizmetçilerinin eşliğinde, Antigone girer.

YAŞLILAR

Ama şimdi biz de yitirmekteyiz
Neşemizi ve artık susturamayız
Gözyaşı pınarlarını, Antigone'ye
Sunulurken darıyla şarap, ölümün
armağanları.

ANTİGONE

Vatanımın vatandaşları, görün beni
Son yoluma giderken ve bakarken
Güneşin son ışıklarına.
Hiç görmeyecek miyim bir daha?
Tüm ölüleri gömen ölüm tanrısı
Canlı götürmekte beni
Akheron'un kıyılarına.
Ne bir düğünüm olacak artık
Ne de duyacağım bir nişan şarkısını,
Akheron'un nişanlısıyım bundan böyle.

YAŞLILAR

Ama ünlenerek, övgüler eşliğinde

Gitmektesin ölülerin yanına.
Silâh kullandığın için silahla da
Ölmüyorsun. Kendi yaşamını yaşayarak
İnmektesin ölülerin dünyasına.

ANTİGONE

Ne yazık ki bana, alaylarınız yağmakta
Üstüme! Ben ki daha batmadım, gün
Işımakta hâlâ.
Ey kentim ve kentimin zenginleri! Günü
Geldiğinde tanıklığını yapmalısınız
Nasıl arkamdan ağlamadan sevenlerim
Ve hangi yasalarla gönderildiğimin
O bugüne dek işitilmedik mezara. Ben ki,
Yerim ne ölülerin ne de yaşayanların
Yanı. Ne yaşamla yoldaşım, ne de ölümle.

YAŞLILAR

Hiç geri çekilmedi
Çekilmek gereken yerde. Ölüme
Gitti, kendini bilmekte direndiği için.

ANTİGONE

Dinle baba ve sen, talihsiz anam,
Dinleyin yarattığınız talihsizi,
Uğramış erkeksizliğin lanetine
Geliyorum. Ve sen,
Kardeşim, tatlı hayat için öldükten

Sonra, yalnızca hayatı isteyen
Beni de almaktasın yanına.

BİR YAŞLI *Antigone'nin önüne bir kâse darı koyarak:*
Danae'nin bedeni de, cennetin ışıkları
Yerine demir parmaklıkları
Görmek zorunda kalmıştı. Yattı karanlıklar
İçinde. Halbuki o da büyük bir soydandı.
Ve zamanın yaratıcısına yalnızca
Altın saatlerinin hesabını çıkarmıştı.

ANTİGONE
Duydum ki, Tantalos'un
Frigya'dan gelen kızı da
Acılar içinde ölmüş
Sipylos'un tepesinde.
Kamburu çıkmış ve sanki
Sarmaşıktan zincirlere sarınmışçasına
Kayalara büzülüp kalmış;
Ama söylendiğine göre kış
Hiç ayrılmıyormuş yanından
Ve kirpiklerinden dökülen
Karbeyazı gözyaşları hep
Boynundan aşağı süzülürmüş.
Tıpkı onun gibi şimdi götürmekte
Bir ruh ebedi yatağıma.

BİR YAŞLI *önüne bir testi şarap koyarak:*
Ama hem kutsalsın, hem de kutsanmışsın

Daha doğumunda, bizim gibi yalnızca
Topraktan filizlenmelerin tersine.
Elbet sen de geçicisin, ama yüceliğinle;
Ve benzemediğin de söylenemez
Tanrılara adanan kurbanlara.

ANTİGONE

Şimdiden feda etmektesiniz beni,
Dertli dertli iç geçirseniz de.
Bakışlarınız yukarının maviliklerine
Dikili, hiç dönmüyor bana. Oysa
Tek yaptığım, kutsal olana
Kutsal davranmaktı.

YAŞLILAR

Dryad'ın oğlu da yakalanmıştı hemen
Coşkuyla sövüp sayarken Dionysos'un
Kötülüklerine ve taşlarla örtülmüştü
Üstü. Ve öfkeden deliye dönmüşken
Tanrıyı da tanımıştı, sövüp
Sayan diliyle.

ANTİGONE

Ne iyi olurdu eğer sizler de
Toplasaydınız kötülüğün ayıbını
Kurutup gözyaşlarımla ve
Yararlansaydınız. Ne var ki
Göremiyorsunuz ilerisini.

YAŞLILAR

Ama iki ucunda denizin bulunduğu,
Kireçli kayalıklarda, Boğaz kıyılarında
Kente yakın bir yerde izlemekteydi
Savaşın tanrısı, uzak görüşlü iki
Phineid'in kartal gözleri
Mızraklarla oyulduğunda ve o
Yürekli gözleri karanlıklar kapladığında.
Gelgelelim korkunçtur kaderin gücü.
Ne servet, ne savaşma ruhu
Ne de bir kale kurtulabilir elinden.

ANTİGONE

Hayır, yalvararım size, sözünü etmeyin
Bana kaderin. Bilirim kaderin ne demek
Olduğunu. Siz, beni suçsuzken öldürenden
Söz edin, odur şimdi kaderin gelecekteki
Kurbanı! Zira sanmayın ki siz esirgeneceksiniz!
Sizler, ey zavallılar! Daha parçalanmış
Nice bedenler gömülmeden kalacak, gömülmemiş
Öteki bedenlerin etrafında. Sizler, Kreon'la
Onca yabancı diyarda birlikte savaşı
Sürüklemiş olanlar, komutanınız ne kadar
Savaş kazanmış olursa olsun, sonuncusu
Yutacak hepinizi. Şimdi ganimet diye bağıran
Sizler, dolu arabaları değil, ama boşlukları
Bulacaksınız önünüzde. Ey yaşayanlar,
Sizlere ağlamaktayım şu anda, gözlerime

Çoktan toprak dolduktan sonra, sizin göreceklerinize!
Ey sevgili vatanım Thebai! Thebai çevresinde
Arabaların tırmandığı kaynaklar ve benim
Korularım! Düşündükçe başınıza gelecekleri
Nasıl bir yumru tıkanmakta boğazıma
Bir bilseniz! Ey Thebai
Senden çıkıp geldiler, insanlıkla
İlintisi olmayanlar, o yüzden yargılısın
Sen de toprağa karışmaya şimdi.
Deyin ki, her kim sorarsa nerede diye
Antigone, kaçarcasına gitti mezarına.

Antigone bekçi ve hizmetçilerle çıkar.

YAŞLILAR

Dönüp gitti hızlı adımlarla, sanki
O bekçilerini götürüyormuş gibi. Orada,
Zafer sütunlarının şimdiden dikildiği
Alandan geçti. Sıklaştırdı adımlarını
Vardığında oraya ve
Yitip gitti.
Ama o da yemişti bir zamanlar
Karanlık kayalıklarda pişirilen
Ekmekten. Oturmuştu gölgeleriyle
Herkesi zincire vuran kulelerin altında,
Ta ki Ödipus'un evinden yola çıkan zorbalık,
Öldürücü gücüyle yine çıktığı yere dönene
Kadar. Kanlı el, kendi yuvasına vurdu

Darbeyi. Ancak ondan sonra uyandı Antigone
Öfkeyle, kendisi de dışarı atıldıktan
Sonra. Soluklarla uyandı.
Ve sabrın son damlası da tükenmeden,
Ölçülmeden son kötülüğün sınırları,
Gözleri görmeyen Ödipus'un çocuğu
İndirdi gözünden yaşlanmış bağları,
Eğilip bakmak için uçuruma.
Şimdi de Thebai, aynı görmez gözlerle
Kaldırmakta yerden ayaklarını, yalpa
Vurarak tadına bakmakta, türlü bitkilerden
Karanlıkta karıştırılmış zafer içkisinin
Tadına, yudumlayıp bayram etmekte.
Şimdi de gözleri görmeyen kâhin Teiresias
Geliyor buraya. Yelkenlerini şişirmiş
Aşağılarda kaynaşan ayaklanmanın
Ve artan bölünmenin kötü söylentileriyle.

Teiresias, arkasında Kreon'la, bir çocuk tarafından getirilir.

TEİRESİAS

Rahat rahat yürü, çocuğum, yolunu
Şaşırma danslardan, sensin yol gösteren.
Yol gösterenler gitmez Bacchus'un peşinden:
Kaçınılmazdır düşmesi, ayağını fazla
Kaldıranın yerden. Dikkat et, zaferin
Sütunlarına da çarpmayasın, Zafer diye
Bağırmaktalar kentte ve kent bütünüyle

Dolmuş delilerle!
Ve şimdi âmâ olan gidiyor görenin peşinden,
Ama onu izleyen, ondan da beter yoksun görmekten.

KREON *Alay ederek Teiresias'ın peşinden gelmiştir:*
Nedir o söylendiğin, asık suratlı,
Savaşın ardından?

TEİRESİAS
Söylenirim, çünkü etmektesin dansını
Daha zaferin gelmeden.

KREON
Dinle inatçı ihtiyar,
Daha olmamışları gören kâhin,
Dinle, şu çevreye dikilmiş
Sütunları da görmez misin?

TEİRESİAS
Hayır görmem. Ve aklım da bulanmış
Değildir benim. O nedenle geliyorum,
Sevgili dostlarım. Çünkü defnenin
Dolgun yapraklarını da ancak kuruyup
Hışırdadıklarında ya da ısırıp
Acı tatlarını aldığımda, bu defneymiş
Diye anlarım.

KREON
Şenliklerden hoşlanmıyorsun anlaşılan.

O yüzden söylersin bu korkunç şeyleri.

TEİRESİAS

Benim gördüklerimdir korkunç şeyler.
Dinleyin şimdi, ne haberler aldığımı
Kuşlara bakarak, zaferden sarhoş ve
Bacchus şenlikleriyle sağırlaşmış
Thebai'den: Eski bir sandalyede
Oturuyordum, önümde kuşlarla dolu
Bir liman. Ansızın bir hareket duydum
Havada, öldüresiye; savaşa tutuşmuştu
Kuşlar, birbirlerini parçalayarak.
Hemen ateşleri yakılmış sunaklara baktım.
Hiçbir yerde rastlamadım, iyi şeylerin
Habercisi alevlere. Yalnızca duman
Sarmıştı ağırdan kurban edilen hayvanları
Ve baldırları, yağların arasından
Açıktaydı.

YAŞLILAR

Çok kötüye işaret, tam da zafer günü
Bütün sevinci yiyen söylentiler dolaşırken!

TEİRESİAS

O hiçbir şeyin habercisi olmayan
Şenliklerin öldürücü açıklaması şudur:
Sen, Kreon, yol açtın kentin hastalanmasına.
Çünkü sunaklarla ocaklar kirletildi

Ödipus'un yakışık almaz bir ölüme giden
Oğluyla karınlarını doyuran köpekler
Ve kuşlar tarafından. Onun için sesi
Alışılmış değil, ölü insan eti yemiş
Kuşların. Gelgelelim Tanrıların
Hoşuna gitmez dumanların böylesi.
En iyisi sen çekil, gitme öteki
Dünyaya gidenin peşinden!

KREON

Senin kuşların, ey yaşlı adam,
Güzel uçarlar, bilirim. Benim için de
Uçmuşlardı çünkü. Acemisi değilim
Ticaretin de, kehanet sanatının da,
Cimri olmadığım için. Şimdi doldur
Ceplerini, Sardes'in kehribarları
Ve Hindistan'ın altınlarıyla.
Ama bil ki, gömdürmem o korkağı
Ve korkmam da göktekilerin alınmasından.
Kimse kışkırtamaz tanrıları bilirim.
Ama dinle, yaşlı adam, ölümlülerden
Güçlü olanlar da kötü düşebilirler
Kötü sözleri yararları için güzel
Söylemeye kalkıştıkları zaman.

TEİRESİAS

Ben, biraz daha zaman için
Dilenemeyecek kadar yaşlıyım.

KREON
Kimse yaşlı değildir, biraz daha
Yaşlanmayı istemeyecek kadar.

TEİRESİAS
Bilirim.
Ama fazlasını da biliyorum.

YAŞLILAR
Söyle öyleyse, Teiresias.
Efendimiz, bırakın konuşsun yaşlı adam.

KREON
Nasıl istersen söyle, ama kalkışma
Pazarlığa, çünkü kâhinlerin hepsi
Sever gümüşü.

TEİRESİAS
Duydum ki, zalimler vermektelermiş
Gümüşü.

KREON
Ve biri körse eğer,
O zaman ısırır sikkeyi,
Böylece anlar gümüş olduğunu.

TEİRESİAS
Ama yine de bana vermemeni yeğlerim.
Çünkü bilinmez savaştan sonra ne kalır

İnsanın elinde. Gümüşler mi, oğullar mı,
İktidar mı yoksa.

KREON
Bitti artık savaş.

TEİRESİAS
Öyle mi?
Bir şey soracağım sana!
Senin de dediğin gibi,
Hiçbir şey bilmediğimden
Sormak zorundadırlar bizim gibileri.
Senin ifadenle, geleceği göremediğimden,
Bana düşen şimdiye ve geçmişe
Bakmaktır; o zaman icra edip sanatımı
Bir kâhin olarak kalırım. Gerçi
Gördüğümü, bir çocuk da görebilir
Rahatça: Pek zayıf durmakta bu
Zafer uğruna dikilmiş sütunlar, maden
Yetmemiş çünkü; hâlâ yapılmakta
Mızraklar. Ordu için de postlar
Dikilmekte durmaksızın, sanki bir
Sonbahardır yaklaşan; bir de
Balıklar kurutulmakta, kışlık
Bir kampa çıkılacakmışçasına.

YAŞLILAR
Oysa biz düşünmüştük ki, bütün

Bunlar zaferden önceydi, şimdi
Artık durdurulmuştur bütün hazırlıklar!
Ve artık Argos'tan madenler ve balıklar
Getirilmektedir ganimet diye!

TEİRESİAS

Ve bir sürü de nöbetçi var ortada,
Çok mudur, gözledikleri, yoksa az mıdır,
Bilmiyor kimse. Ama evinde büyük bir
Bölünme var; mutlu olayların ardından
Gelen unutma da görünmüyor ortalıklarda.
Sonra yine anlatılıyor ki, oğlun Heimon
Kötü ayrılmış yanından, nişanlısı Antigone'yi
Bir kayalığa attırmışsın, senin öldürüp
Mezarsız bıraktığın kardeşi Polyneikes'e
Mezar kazmak istediği için.
Polyneikes ayaklanmış sana karşı, kardeşi
Eteokles senin savaşında öldüğünden.
Böylece görüyorum ki, acımasızca karışmışsın
Acımasız işlere; ve gümüşler başımı
Döndürmediğinden, ikinci soruyu soruyorum
Şimdi de: Sen, ey Menökeus'un oğlu Kreon,
Neden bunca acımasızsın? Haydi gel,
Kolaylaştırayım konuşmanı: Madenler
Savaşma yetmediğinden midir bu halin?
Ne yaptın, hangi budalalıktır ya da
Kötülüktür yaptığın ki, şimdi yine
Yürümektesin aynı yolda?

KREON

Sen, çatal dilli sersem!

TEİRESİAS

Daha kötüsü, yarım dilli olmaktır.
Ve şimdi duy çatallı yanıtımı: Hiçbir
Nedenin yok yaptıklarını yapman için.
Kötü yönetim ister hep fazlasını,
Bulamaksızın. Savaş da taşar sonunda
Yatağından, kendi bacağını kırmak için.
Yağma, yağmayı gereksinir, şiddet
Doğurur şiddeti, bir hiçlikle noktalanır
Sonunda bütün bunlar. Ben geriye ve
Çevreme baktım bunları söylemek için.
Siz de ileriye bakın ve titreyin korkudan.
Gel çocuğum, götür beni buradan.

Teiresias, çocuk tarafından çıkarılır.

YAŞLILAR

Efendimiz, hâlâ siyah olsaydı
Saçlarımız, şimdi ağarırdı.
Kötü şeyler söyledi öfkeli adam,
Daha kötülerini kendine sakladı.

KREON

O halde derim ki, neden
Tartışmalı söylenmemiş olanı?

YAŞLILAR

Ey Kreon, Menökeus'un oğlu,
Ne zaman dönecek oğullarımız
Bu erkeksiz kente ve nasıl
Gidiyor savaşın, söyle bize,
Menökeus'un oğlu Kreon!

KREON

Deminki kötü niyetli adam
Dikkatleri çektiğinden bu noktaya,
Söylüyorum işte: Hain Argos'un
Bizi sürüklediği savaş, varmadı
Daha sonuna ve çok iyi gitmemekte.
Barış buyruğunu verdiğimde, neredeyse
Olacak iken olmadı, Polyneikes'in
İhaneti yüzünden. Şimdi buldular
Cezalarını, o da, ona ağlayan da.

YAŞLILAR

Ama o iş de bitmedi daha;
Çünkü mızrakların fırtınası
Senin için estiren oğlun,
Heimon, sırt çevirdi sana.

KREON

Ben de istemiyorum artık onu
Bundan böyle. Ne bana, ne de
Size görünsün, madem ki bıraktı

Beni, yatağını düşünmek uğruna.
Öteki oğlum Megareus, hâlâ
Vuruşmakta sallanan surlarda, hiç
Durmaksızın, Thebai'nin zırhlara
Bürünmüş gençleriyle.

YAŞLILAR

Sen, ey Menökeus'un yılmak bilmez
Oğlu Kreon, elbet geldik hep
Peşinden. Kentte düzen vardı eskiden;
Uzak tutmuştun bizi düşmanlarımızdan
Burada Thebai'nin çatısı altında,
Ancak savaşta cepleri dolan haydutlardan,
Ve pazar meydanında hep bağırıp duran,
Yalnızca halkı bölmeye yarayan,
Para alsalar da, almasalar da
Hırsları dinmeyenlerden de korumuştun.
Şimdi bunlar yine bağırmaktalar ve
Buldular da dillerine dolayacak
Bir şeyler; acaba çok büyük bir işin
Altına mı girdin, ey Menökeus'un oğlu?

KREON

Argos'un üstüne yürüdüğümde,
Kim yollamıştı beni oraya?
Sizin buyruğunuzla gittim mızraklarımız için
Dağlarda maden bulmaya, çünkü
Argos, zengindir madenlerden yana.

YAŞLILAR

Mızraklardan da yana, görünüşe bakılırsa.
Kötü şeyler gelmişti kulaklarımıza, ama
Yalnız senin söylediklerine inanıp,
Tıkadık kulaklarımızı, korkudan korkarak.
Gözlerimizi de kapadık, sen çektikçe
Dizginleri; yalnızca bir savaş daha
Kaldı demiştin, bir dizgin çekişi daha;
Ama şimdi sanki düşmanmışız gibi
Davranmaktasın bizlere. Ve acımasızca
Sürdürmektesin ikili bir savaşı.

KREON

Sizin savaşınızdır sürdürdüğüm!

YAŞLILAR

Hayır, senindir!

KREON

Ama alırsam Argos'u
Yine sizin olur, değil mi? Yeter artık!
Demek ki başarmış gözünüzü boyamayı
O asi Antigone, kafalarınızı karıştırmış!

YAŞLILAR

Elbet hakkı vardı kızkardeşin
Erkek kardeşini gömmeye.

KREON

Elbet hakkı vardır bir komutanın, ihanet
Edeni cezalandırmaya.

YAŞLILAR

Böylesine ser yerini bulduğunda hak, bir
Uçurumdur bizi götürdüğü.

KREON

Savaş, yeni bir hukuk yaratır.

YAŞLILAR

Ve eskisiyle ayakta kalır.
Gereksindiğini bulamayan savaş ise, kendini
Yiyip bitirir.

KREON

Nankörler! Etleri yersiniz afiyetle, ama
Beğenmezsiniz aşçının kanlı önlüğünü!
Kılıç seslerini geçirmeyen evlerinizi
Yapasınız diye, yalnızca Argos'ta yetişen
Sandal ağaçlarının tahtalarını verdim size!
Argos'tan getirip verdiğim madenleri de
Bana geri vereniniz olmadı şimdiye kadar.
Oysa siz, oturmuş ganimetin üstüne,
Argos'taki kıyıma ve benim sertliğime
Yakınırsınız. Ama alışkın olduğum şeydir
Ganimetin büyüğü gelmediğinde öfkelerin patlaması.

YAŞLILAR
Peki daha ne kadar kalacak Thebai erkeksiz?

KREON
Thebai'nin erkekleri zengin Argos'u ele geçirene kadar.

YAŞLILAR
Geri çağır onları, hepsi tükenmeden!

KREON
Boş ellerle mi? Oysa desteklemeniz
Gerekir bu görevi yeminle!

YAŞLILAR
İster boş ellerle, ister elsiz,
Gelsin geri ne kaldıysa et ve kandan!

KREON
Elbet gelecekler. Neredeyse düşecek Argos,
Ondan sonra çağıracağım hepsini.
Ve büyük oğlum Megareus getirecek onları size.
Siz dikkat edin ki, kapılar küçük gelmesin
Döneceklere, yalnızca yerde sürünenlerin
Geçebileceği kadar alçak olmasın.
Yoksa sırtları dolu erkekler, yıkabilirler
Sarayın ya da hazine dairelerinin kapılarını.
Ve öyle sevinçli olacaklar ki gelenler,
Size kavuştuklarında ellerinizi ve kollarınızı

Çıkarabilirler yerinden. Korkak göğüslerinizi
Yapıştırdığınızda onların zırhlarına,
Dikkat edin kaburga kemiklerinize!
Çünkü o sevinçli günde
Yetimlerden çok demirler göreceksiniz.
Kimi çekingen kişiler
Zincir taçlar takıp başlarına,
Bükük dizlerle dans etmek
Zorunda da kalmışlardı.

YAŞLILAR

Ey sefil! Şimdi kendi askerlerimizle mi
Korkutmaktasın bizi?
Onları mı salacaksın üstümüze?

KREON

Bunu
Oğlum Megareus'la konuşacağım.

Savaştan gelen bir haberci girer.

HABERCİ

Efendimiz! Hazır olun duymaya diyeceklerimi
Ben felâket habercisiyim! Durdurun şenliğini
Kazanıldı sanılan zaferin! Yeni bir meydan
Savaşında yenildi Argos'taki ordun, kaçmakta.
Oğlun Megareus da yaşamıyor artık. Parçalanmış
Yatıyor Argos'un sert topraklarında.

Sen Polyneikes'in kaçışının hesabını sorduğunda
Ve orduda pekçokları bunu kötü karşılayınca,
Onları herkesin gözü önünde astırıp, kendin
Acele Thebai'ye döndüğünde, ilk oğlun bizi
Hemen yeniden geçirdi saldırıya.
Henüz kendi saflarındaki kanlı kıyımların
Sarhoşluğundan kurtulamamış askerler,
Daha Thebai'lilerin kanlarıyla ıslak
Baltalarını yorgun argın kaldırdılar
Argos halkına. Ve pekçokları da sırtını
Döndü, onlara düşmandan daha korkutucu
Olmak için, belki fazla sert sesle
Buyruklar yağdıran Megareus'a.
Yine de başlangıçta bizden yana gibiydi
Savaşın kaderi. Hani savaş, kendi tutkusunun
Gebesidir ya, ve kan, ister senin, ister
Başkasının olsun, sarhoş eder insanı.
Cesaretin başaramadığını başarır korku.
Gelgelelim arazinin, silâhların ve
Yiyeceklerin önemi de yadsınamaz elbet.
Ve inanın efendimiz, Argos halkı da
Müthişti savaşçılıkta. Kadınlar
Çocuklarla yanyanaydı savaşın ortasında.
Çoktandır yiyecek yüzü görmemiş karavanalarla
Haşlak sular döküldü üzerimize; ayakta
Kalmış evler bile ateşe verildi arkamızdan,
Sanki artık kimse bir yerlerde oturmayı
Düşünmüyormuşçasına. Çünkü ev eşyaları

Ve binalar, silâha ve siperlere dönüşmüştü.
Ama oğlun hâlâ ilerletiyordu bizi, artık
Boşalıp bir mezara dönüşmüş kentin
Gittikçe daha derinlerine götürüyordu.
Yıkıntılar başlamıştı bizi birbirimizden
Ayırmaya. Ele geçirdiğimiz mahallelerden
Yükselen dumanlar ve kabaran alev denizleri
Engelliyordu görmemizi. Ateşten kaçıp,
Düşman ararken, kendi adamlarımıza rastlıyorduk.
Kimse bilmiyor, hangi silâhla vuruldu oğlun.
Thebai'nin gözbebeği gençlerin hepsi
Öldü artık; şimdi Thebai de kalamaz Thebai
Olarak ayakta; çünkü Argos halkı, arabalara
Doluşmuş, bütün yollardan buraya gelmekte.
Ve ben ki gördüm bütün bunları, memnunum
Artık Thebai'nin yıkıldığına.

Haberci ölür.

YAŞLILAR
Vah bize!

KREON
Megareus! Oğlum!

YAŞLILAR
Zamanı harcama
Yakınmalarla, hazırla saldırıyı!

KREON

Hazırlayalım olmayanı! Elensin onlar da!

YAŞLILAR

Zafer sarhoşluğuyla
Sıçramakta Thebai, düşman yalınkılıç
Gelirken üstümüze!
Ve sen, aldatmak için bizi
Çıkarıp astırdın kılıcını!
Şimdi belki anımsarsın öteki oğlunu.
Çağır onu!

KREON

Evet, Heimon, son varlığım!
Evet, en son doğan oğlum! Koş
Yardımımıza bu büyük yıkımda! Unut
Sana söylediklerimi, çünkü
Hükmedememiştim duygularıma
Hükümdarken bu kentte.

YAŞLILAR

Koş kayalığa
Ve çöz mezar kazan kadını, çabuk
Çöz Antigone'yi!

KREON

Çıkarırsam onu,
Benimle olur musunuz o zaman?
Çünkü siz de sessiz kaldınız

Yaptıklarıma. Bu sizi de ortak
Kılar bana!

YAŞLILAR
Git artık!

KREON
Kürekler! Kürekler!

Kreon gider.

YAŞLILAR
Bitsin artık bu danslar!

YAŞLILAR *Zilleri çalarak:*
Ey sevincin ruhu. Kadmos'un sevdiği
Bütün suların gururu, eğer istiyorsan
Kentini bir kez daha görmek, çabuk
Yola çık ve gel, gece basmazdan önce,
Çünkü sonra bulamayacaksın yerinde.
Sevincin tanrısı, burada
Bakkha'ların anavatanı Thebai'de,
Buz gibi İsmenos deresinin
Kıyılarında yaşamıştın.
Damların üzerine güzel çizgilerle
Yükselmiş sunak dumanları görmüştü seni.
Kentin evlerinde ocak ateşlerini,
Ateşlerden yükselen dumanları,
Dumanların da gölgesini bile
Bulamayacaksın. Bin yıl boyunca

Bu kentin, kendilerini en uzak denizlerde
Bulmuş çocukları, bugün neredeyse
Bir taş bile bulamıyorlar, başlarının
Altına koyacak.
Kendi zamanlarında sen, sevincin
Tanrısı, otururdun Cocytus'da,
Kastaleia ormanında. Ama demirci
Atölyesine de gidip, yüzünde
Bir gülümsemeyle, başparmağınla
Bakmıştın kılıçların keskinliğine.
Çoğu kez Thebai'ye de gittin,
Neşe içindeki sokakları
Ölümsüz şarkılarla dolarken henüz.
Ah, ne yazık ki silâhlar biçti
Sahiplerini. Gelgelelim kollar
Nasılsa yenik düşer yorgunluğa!
Bir mucizeyi gereksinir zorbalık
Hoşgörü ise biraz bilgeliği gerektirir.
Ve şimdi, kaç kez yenik düşmüş düşman,
Saraylarımızda ve göstermekte kanlı
Mızraklarla yedi kapılı koca ağızı;
Kanımızı içmeden çıkıp gitmez
Artık buralardan.
Şimdi orada bir hizmetçi kız
Yararak kaçanların kalabalığını
Bir haberle yaklaşmakta, herhalde
Babasının bizi kurtaracak
Fırtınaların başına geçirdiği
Heimon'dan.

Bir hizmetçi kız haberci olarak gelir.

HABERCİ

Her şey bitti artık! Son kılıç da kırıldı!
Heimon öldü, kanına girerek kendi elleriyle.
Kendi gözlerimle gördüm; ondan önce olanları ise,
Efendimizle birlikte, zavallı Polyneikes'in
Köpeklerin parçaladığı cesedinin bulunduğu
Yere giden uşaklardan öğrendim.
Yıkadılar hiç konuşmaksızın ve yatırdılar
Taze dalların arasına, ne kalmışsa Polyneikes'ten.
Ve vatan toprağından küçük bir tepecik
Yaptılar büyük bir özenle.
Efendimiz koşarak yanındakilerle
Yaklaştı, bizim durduğumuz kaya mezarına.
Ama tam o sırada büyük yakınmalar geldi
Mezardan, efendime koştular, söylemek için.
Koşarak gitti Efendimiz; ve nasıl ki
Koyuldu yola, tuhaf, karanlık, zorla çıkan
Ses, daha da bir dolandı çevresine.
Sonra bağırdı Kreon yaklaşmışken ve
Yakınarak baktı duvardan koparılmış sürgüye,
Güçlükle, ama söylediğine inanırcasına
Konuştu: "Bu, çocuğum Heimon'un sesi değil."
Araştırdık efendimizin korkuyla söylediklerini.
Ve mezarların en arkasında, gördük Antigone'yi,
Kumaştan bir ilmikle, asmıştı kendini boynundan,
Ve Heimon uzanmıştı onun ayaklarının altına,

Olmayan gerdeğe ve babasının yaptıklarına
Yakınarak. Görünce babası onu, gidip
Konuştu: "Gel buraya yavrum, ayaklarına
Kapanarak yalvarırım sana."
Buz gibi, bir şey söylemeksizin baktı oğlu,
Ve çekti iki yanı keskin kılıcını, ona doğru.
Ama babası korkup davranınca kaçmaya,
Bir şey söylemedi artık, öylece ayaktayken
Kılıcı ağır ağır soktu kendi bedenine.
Düştü hiç ses çıkartmaksızın.
Ölü, ölünün yanındaydı artık,
Şimdi yeraltı dünyasının evlerinde
Kutlanmakta bir gerdek.
Bakın, efendimiz geliyor.

YAŞLILAR

Bitti artık kent, dizginlere alışmışken,
Boşaldı dizginlerinden. Şimdi zavallı adam
Kadınlara dayanmış geliyor, büyük
Bir anıyla ellerinde, kendisine hep
Çılgınlıklarını anımsatacak...

Kreon, elinde Heimon'un giysisiyle girer.

KREON

Bakın, ne var elimde, bir giysi. Oysa
Sanmıştım ki almaya gittiğim, bir kılıçtır.
Çok erken öldü oğlum. Bir savaş daha, ve

Yerle bir olacaktı Argos! Ama tüm cesaret
Ve çaba, bana karşı kullanıldı.
Böylece düşüyor Thebai.
Ve düşsün, düşsün benimle, şuradaki
Akbabalara yem olsun. Budur dileğim.

Kreon, hizmetçilerle çıkar.

YAŞLILAR

Ve dönüp gitti, ellerinde
Yalnızca Labdakos'un tüm soyunun
Kanıyla kanlanmış bir kumaşla
Düşen kente doğru.
Bize gelince
Yine onu izleyeceğiz hepimiz,
Yeraltına giden yolda. Ellerimiz
Kesilecek, artık vuramasın diye.
Ama bütün bunları gören, ancak
Düşmana yardım edebildi, neredeyse
Kökümüzü kurutmak üzere olan düşmana.
Çünkü hep kısadır zaman, kader
Sarmıştır dört bir yanı;
Hiç düşünmeden, öylesine yaşamaya
Yetecek kadar uzun değildir zaman;
Aman tanımaz sabırlı olmayı bırakıp
Kötülüğe koşana; ne de yeter,
Yaşlanıp bilgeliğe ulaşmaya.

"ANTİGONE" İÇİN YENİ PROLOG

Sahneye Antigone'yi, Kreon'u ve kâhin Teiresias'ı canlandıran oyuncular girerler. Teiresias, iki oyuncunun arasında, seyircilere seslenir:

Dostlar, alışılmamış gelebilir
Size, burada ele aldığımız
Bin yıllık şiirin yüksek dili.
Bir zamanlarki izleyicilerin çok
İyi bildikleri konuyu da bilmeyebilirsiniz.
Onun için izin verin, tanıtalım size.
Bu, Ödipus'un soyundan gelme prenses Antigone.
Buradaki, onun amcası, Thebai kentinin tiranı Kreon.
Ben de kâhin Teiresias. Şurada gördüğünüz
Yağma amacıyla bir savaş açar uzaklardaki Argos'a.
Karşı çıkınca Argos bu insanlıktan uzak tutuma,
Yakıp yıkar Argos'u Kreon. Ama bir kez
İnsanlık dışı damgasını yiyen savaşı,
Yıkılır kendi başına. Adaletten ödün vermeyen
Antigone, bakmaksızın kendi halkının uşaklığına
Son vermiştir bu savaşa. Şimdi sizden dileğimiz,
Benzer eylemleri aramanızdır düşüncelerinizde,

Yakın geçmişte, ya da gerektiği halde
Gerçekleştirilememiş eylemleri. Şimdi bizleri
Ve öteki oyuncuları sırayla göreceksiniz
Küçük bir sahnede; göreceksiniz, barbarca
Kurban edişlerin izleri olan hayvan kafataslarının
Arasından ve karanlık zamanların içinden
Nasıl büyüyüp yükseldiğini insanlığın.

Oyuncular arkaya çekilirlerken, öteki oyuncular da sahneye girerler.

"SOFOKLES'İN ANTİGONE'Sİ",
BERTOLT BRECHT'İN "CORİOLANUS" VE "JEANNE D'ARC"
UYARLAMALARININ YANI SIRA,
EN ÖNEMLİ UYARLAMA ÇALIŞMALARI ARASINDA SAYILIR.
BRECHT, KENDİ DEYİŞİYLE,
"İKİBİNBEŞYÜZ YILLIK BİR GEÇMİŞE DAYANAN
BU GÖRKEMLİ ŞİİRİ", ŞİİR DİLİNDEN HİÇBİR ÖDÜN VERMEKSİZİN,
AMA ÖZELLİKLE KADER ANLAYIŞI AÇISINDAN
"GÜNCELLEŞTİREREK" SAHNEYE UYARLAMIŞTIR.

ISBN 975-363-250-9

